

TÜRK TİCARET KANUNU TASARISINDA ELEKTRONİK İŞLEMLER İLE İLGİLİ YAPILAN YENİ DÜZENLEMELER

Erkan YETKİNER
E. Baş Hesap Uzmanı, YMM

Bilindiği üzere Avrupa Birliği ile müzakerelerin başlaması nedeniyle tüm mevzuatın Avrupa Birliği müktesebatı ile uyumlu hâle getirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede Avrupa Birliği yasalarına uyum çerçevesinde yeniden düzenlenen 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu 22/11/2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Yine bu meyanda yeni Borçlar Kanunu Tasarısı hazırlanmış ve görüşe sunulmuş bulunmaktadır. 1 Ocak 1957 tarihinden beri yürürlükte olan 6762 sayılı "Türk Ticaret Kanunu", uzun yıllar önemli bir sosyal ve ekonomik ihtiyacı karşılamıştır. Ancak T.T.K'nun bazı hükümlerinin değişen ihtiyaçlara cevap verememesi nedeniyle zaman içerisinde ek düzenlemeler yapılmıştır. Elli yıllık bir uygulamadan sonra 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun yeniden gözden geçirilip hem günün sosyal ve ekonomik ihtiyaçlara cevap verebilir bir yapıya kavuşturulması hem de Avrupa Birliği yasalarına uyumunun sağlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede geniş bir akademik ve idari kadro tarafından T.T.K Kanun Taslağı hazırlanmıştır. Söz konusu taslahta 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer almayan elektronik işlemlere ilişkin düzenlemeler de bulunmaktadır. Bunlar kısaca aşağıdaki başlıklar altında toplanabilir ;

- I- Web Sitesi Oluşturma Zorunluluğu
- II- Beyanlar, Belgeler ve Senetler
- III- Güvenli Elektronik İmza
- IV- Elektronik Ortamda Yönetim Kurulu Ve Genel Kurul
- V- Elektronik Posta (e-posta) ile Yapılacak İşlemler
- VI- Elektronik Ortamda Yapılacak Diğer İşlemler
 - a- Defter ve Belgelerin Elektronik Ortamda Tutulması
 - b- Ticaret Sicil Kayıtlarının Elektronik Ortamda Tutulması
 - c- Web Sitesinde Gösterilmesi Gereken Husular

Web Sitesi Oluşturma zorunluluğu, Beyanlar, Belgeler ve Senetler, Güvenli Elektronik İmza, Elektronik Ortamda Yönetim Kurulu Ve Genel Kurul'a ilişkin düzenlemeler T.T.K Kanun Taslağı'nın 1502 ila 1506. maddeleri arasında Elektronik İşlemler ve Bilgi Toplumu Hizmetleri başlığı altında yer almaktadır. Elektronik Posta (e-posta) ile Elektronik Ortamda Yapılacak Diğer İşlemler ilişkin düzenlemeler ise Taslağın farklı maddelerinde yer almaktadır. Yazımızın konusu T.T.K Kanun Taslağı'nda elektronik işlemlere ilişkin yapılan düzenlemeler hakkında bilgi verme amacıyla kaleme alınmıştır.

I-Web Sitesi Oluşturma Zorunluluğu

Yeni T.T.K taslağının 1502. maddesi ile sermaye şirketleri için web sitesi oluşturma zorunluluğu getirilmiştir. Tasarının 124.maddesinde ise anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla Şahıs şirketleri ve adi ortaklıkların web sitesi oluşturma zorunlulukları bulunmaktadır. Taslağın yasalaşması halinde sermaye şirketlerinin TTK 1502. maddesi uyarınca bir web sitesi oluşturmaları gerekmektedir. 1502. maddenin 3. bendine göre de oluşturulacak olan web sitesinin bu maddenin amaçlarına tahsis edilmiş kısmında yayımlanan bilgilerin başına parantez içinde "yönlendirilmiş mesaj" ibaresi konulması gerekmektedir. T.T.K'nun 1502. maddesinin gerekçesinde yönlendirilmiş mesaj ile ilgili olarak aşağıdaki açıklama yer almaktadır. "Yönlendirilmiş mesaj üçüncü kişi yönünden de hukukî bir anlam taşır. Yönlendirilmiş mesaj, ona dayanan tarafından, yönlendirildiği şekli ile alınmış sayılır. Alınmış sayılma "üçüncü kişi tarafından biliniyor" anlamına gelmez ve böyle anlama uygun sonuçlar doğurmaz. Çünkü kimse web sitesine bakmaya, ona ulaşmaya mecbur değildir. Ancak web sitesine ve yönlendirilmiş mesaja dayanıyorsa yönlendirilmiş mesaj onun tarafından da alınmış kabul olunur. Bu kabul hukukî sonuç doğurur. Yönlendirilmiş mesaj üzerine "yönlendirilmiş" veya eşanlamlı bir ibare konularak diğer mesajlardan ayrılır. Web sitesinin tahsis edilen kısmına konulan mesajlar yönlendirilmiş-tir." Söz konusu "Yönlendirilmiş mesaj" ibaresi olan web sayfası Kanun ve 2. bendeki Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmeliğe uygun olarak değiştirilecektir.

Web sitesinin içeriğinde neler bulunacaktır? Taslağın 1502. maddesi'nin 1. fıkrasında oluşturulacak web sitesinde aşağıdaki hususların bulunması gerekliliği belirtilmiştir.

- Şirketin kanunen yapması gereken ilânlar,
- Pay sahipleri ve ortakları açısından önem taşıyan açıklamalar,
- Yönetim kurulu ve genel kurul toplantılarının hazırlıkları ve yapılması ile ilgili, ortaklara sunulması gereken belgelerin açıklanması,
- Yönetim kurulu ve genel kurullara ilişkin davetlerin yapılmasına, oy verme, şeffaflık ve kamuyu aydınlatma yönünden zorunlu ve bilgi toplumu bağlamında yararlı görülen hizmet ve bilgilerin sunulması,
- Bilgi almaya yönelik sorulara, verilen bilgiye ve benzeri diğer işlemler ile bu kanunda ve diğer kanunlarda pay sahiplerinin veya ortakların aydınlatılmasının öngörüldüğü konulara tahsis etmek,
- Ayrıca, finansal tabloları, bunların dipnotları, yıllık rapor, yönetim kurulunun kurumsal yönetim ilkelerine ne oranda uyulduğuna ilişkin yıllık değerlendirme açıklaması, (Finansal tabloları ile her türlü rapor üç yıl süre ile ilgili web sitesinde kalmak zorundadır.)
- Denetçinin, özel denetçinin, işlem denetçilerinin raporları ve yetkili kurul ve bakanlıkların istedikleri pay sahiplerinin ve sermaye piyasasını ilgilendiren konulara ilişkin olarak şirketin cevap ve bildirimleri ve diğer ilgili hususlar.

İlgili taslak maddesi uyarınca yönlendirilmiş mesajların basılı şekillerinin yine taslağın 82 nci maddesi çerçevesinde ayrıca saklanması gerekmektedir. Web sitesinde yer alacak bilgiler ve bu bilgilerdeki değişiklikler metin haline getirilip şirket yönetimince tarih ve saati gösterilerek noterlikçe onaylı bir deftere sıra numarasına göre yazılması veya yapılandırılması gerekmektedir. Yönlendirilmiş mesaj ibaresinin bulunduğu web sitesinin oluşturulması ve burada yer alan bilgilere ulaşılması ile ilgili usul ve esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenecektir. T.T.K Taslağı'nın 562/1 maddesi uyarınca yönlendirilmiş mesaj ibaresinin bulunduğu web sitesinin bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde oluşturulması veya web sitesi mevcut ise aynı süre içinde gerekli tahsisin yapılması gerekmektedir.

T.T.K Taslağı'nın 562/1 maddesi uyarınca öngörülen web sitesinin bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde oluşturulmaması veya Web sitesi mevcut ise aynı süre içinde gerekli tahsisin yapılmaması halinde, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, limited şirket müdürleri ve sermayesi paylara bölünmüş anonim şirkette komandite ortaklar altı aya kadar hapis ve yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar. Yine aynı Taslak maddesi uyarınca web sitesine konulması gereken içeriğin usulüne uygun bir şekilde konulmaması halinde anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, limited şirket müdürleri ve sermayesi paylara bölünmüş anonim şirkette komandite ortaklar üç aya kadar hapis ve yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

II - Beyanlar, belgeler ve senetler

Avrupa Birliği ülkelerinde genel olarak kabul gören beyan, belge ve senetlerin elektronik ortamda düzenlenmesine ilişkin düzenlemelere T.T.K Taslağı'nın 1503. maddesinde yer verilmiştir. Madde hükmüne göre tarafların açıkça anlaşmaları ve 18 inci maddenin üçüncü fıkrası saklı kalmak şartıyla, ihbarların, ihtarların, itirazların ve benzeri beyanların; fatura, teyid mektubu, iştirak taahhütnamesi, toplantı çağrıları ve bu hüküm uyarınca yapılan elektronik gönderme ve elektronik saklama sözleşmesinin, elektronik ortamda düzenlenebileceği, yollanabileceği, itiraza uğrayabileceği ve kabul edilmişse hüküm ifade edebileceği belirtilmiştir.

Taslak maddeye göre;

İki tarafı bulunan işlemlerde taraflar aralarında açıkça anlaşmaları halinde,

- 1- ihbarlar, (md.723)
- 2- ihtarlar,
- 3- itirazlar ve benzeri beyanlar;
- 4- fatura, (md.21)
- 5- teyid mektubu, (md.21)
- 6- iştirak taahhütnamesi, (md.459)
- 7- toplantı çağrıları ve bu hüküm uyarınca yapılan elektronik gönderme ve elektronik saklama sözleşmesinin, elektronik ortamda düzenlenebilir, yollanabilir, itiraza uğrayabilir ve kabul edilmişse hüküm ifade edeceği belirtilmiştir. Ayrıca ticaret unvanının düzenlendiği T.T.K Taslağı'nın 39. maddesinin 2. fıkrasına uyarınca, tacirin kullandığı işletmeyle ilgili belgelerinde, sicil numarası, ticaret unvanı, merkezi, tacir sermaye şirketi ise sermaye miktarı ve ayrıca web sitesi adresi ve numarasının da gösterilmesi gerekmektedir.

III - Güvenli elektronik imza

23.1.2004 tarih ve 25355 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununda elektronik imzanın hukuki ve teknik yönleri ile kullanımına ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Söz konusu kanun ile elektronik imzanın hukuki yapısı, elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetleri ve her alanda elektronik imzanın kullanımına ilişkin işlemlerin çerçevesi çizilmiştir. Kanunun 4. maddesinde güvenli Elektronik imza "Münhasıran imza sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan, imzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlayan Elektronik imza" olarak tanımlanmıştır. Kanunun 5. maddesinde Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukuki sonucu doğuracağı belirtilmiştir. Elektronik İmza Kanunu ile Elektronik İmzanın ekonomik ve sosyal hayatta kullanılabilmesi için gerekli hukuki alt yapı hazırlanmıştır. Bu çerçevede T.T.K Kanun Taslağı'nda da 5070 sayılı kanun temel alınarak elektronik imzayı içeren yeni düzenlemelere gidilmiştir.

Bilindiği üzere halen yürürlükte bulunan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre yapılan işlemlerin taraflar arasında hukuki sonuç doğurabilmesi için imzanın fiziki olarak atılması gerekmektedir. Ancak T.T.K Taslağı'nın 1503. maddesinde yapılan düzenleme ile bir kısım kağıtların elektronik imza ile geçerli olacağı belirtilmiştir. Yeniden düzenlenen ve halen taslak halinde bulunan Borçlar Kanun Taslağı'nın 15. maddesinde de T.T.K Taslağı'nın bu maddesine paralel bir düzenleme yapılmıştır. Borçlar Kanun Taslağı'nın 15. maddesinde İmzanın, borç altına girenin el yazısıyla atılması zorunlu olduğu, ancak güvenli elektronik imzanın el yazısıyla atılmış imzanın bütün hukukî sonuçlarını doğuracağı belirtilmiştir. T.T.K Taslağı'nın 1503. maddesinde bir kısım kağıtların ise belirli bir süre ve şartların gerçekleşmesi halinde bu kağıtlarda elektronik imza geçerli olacaktır.

İlgili maddenin 1. fıkrasında elektronik imzanın geçerli olamayacağı hususlar sayılmıştır. Buna göre, poliçe, bono, çek makbuz senedi, varant ve kambiyo senetlerine benzeyen senetlerin güvenli elektronik imza ile düzenlenemeyeceği ve bu senetlere ilişkin arz, kabul, aval gibi senet üzerinde gerçekleştirilen işlemlerin güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı belirtilmiştir. Ancak 3. fıkrada güvenli elektronik imzanın yabancı ülkelerde yaygınlık kazanıp kullanıldığına Adalet Bakanlığı tarafından belirlenmesi halinde poliçe, bono, çek, makbuz senedi varant ve kambiyo senetlerine benzeyen diğer senetlere ilişkin yasağın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'nca kaldırılacağını ve aynı bakanlığın önerisine göre bir tüzükle düzenleneceği açıklanmıştır. Dolayısıyla poliçe, bono, çek makbuz senedi, varant ve kambiyo senetlerine benzeyen senetlerin güvenli elektronik imza ile düzenlenebilmesi için Adalet Bakanlığının önerisi ve Bakanlar Kurulu'nda bu öneriyi uygun bulması gerekmektedir.

Maddenin 2. fıkrasında ise elektronik imzanın geçerli olacağı hususlar sayılmıştır. Buna göre, konişmentonun, taşıma senedinin ve sigorta poliçesinin imzası elle, faksimile baskı, zimba, istampa, sembol şeklinde mekanik veya elektronik herhangi bir araç ile de atılabileceği belirtilmiştir. Düzenlendikleri ülke kanunlarının izin verdiği ölçüde

bu senetlerde yer alacak kayıtlar el yazısı, telgraf, teleks, faks ve elektronik diğer araçlarla yazılabilecek, oluşturulabilecek ve gönderilebilecektir.

Taslağın 1503. maddesinin gerekçesinde madde ile ilgili aşağıdaki açıklama yapılmıştır. “Güvenli elektronik imza Borçlar Kanununda düzenlenmiştir. Ticaret hukuku açısından açıklık getirilmesi gereken husus, kıymetli evrakta güvenli elektronik imzanın kullanılıp kullanılmayacağıdır. Hüküm olası tartışmaları ortadan kaldırmak amacıyla öngörülmüştür. Birinci fıkrada adları verilerek gösterilmiş senetler üçüncü fıkrada öngörülen tüzük yürürlüğe girene kadar güvenli imza ile düzenlenemez, bu imza ile kambiyo taahhüdüne girilemez, kambiyo işlemi yapılamaz. İkinci fıkrada birinci fıkrada konulan kuraldan istisna edilen senetler gösterilmiştir. Konışementonun birinci fıkradan istisna edilmesinde Comite Maritime International’ın düzenleme ve tavsiyeleri rol oynamıştır. Diğerleri kıymetli evrak olmadıkları için istisnaya dahil edilmişlerdir.”

T.T.K Taslağının 18. maddesinin 3. fıkrası uyarınca da tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshetme veya sözleşmeden dönmeyle ilişkin ihbar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgraf-la veya **güvenli elektronik imza** ile yapılabilecektir.

Taslağın 1228. maddesinde konşimento sözleşmesine ilişkin hüküm düzenlenmiştir. Buna göre “Konşimento, bir taşıma sözleşmesinin yapıldığını ispatlayan, eşyanın taşıyan, tarafından teslim alındığını veya gemiye yüklendiğini gösteren öyle bir senettir ki, taşıyan eşyayı, ancak bu senedin ibrazı karşılığında teslimle yükümlüdür.” olarak tanımlanmıştır. Maddenin 6. fıkrasında Konşimento yazılı şekilde düzenlenmesi gerektiği ve tarafların bu sözleşmeyi imza el yazısı, faksimile baskı, zimba veya istampa, sembol şeklinde, mekanik veya **elektronik herhang-i bir vasıta** ile atılabileceği belirtilmiştir.

IV - Elektronik Ortamda Yönetim Kurulu, Genel Kurul ve Oy Verme

Teknolojik gelişmelere paralel olarak Tasarının 1505. maddesinin 1. fıkrası ile sermaye şirketlerinde müdürler kurulu ve yönetim kurulu toplantıları ile şahıs şirketleri, limited şirketler ve paylı şirketlerde ortaklar kurulu veya genel kurul toplantılarının on-line yapılmasını mümkün kılınmaktadır. T.T.K Taslağının 1505. maddesinin 1. fıkrasında yapılan düzenleme ile sermaye şirketleri olan A.Ş, Limited Şti ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin;

- Müdürler kurulu

- Yönetim kurulu toplantıları ile

Kolektif, komandit, limited şirketler ve sermayesi paylara bölünmüş şirketlerin ortaklar kurulu veya genel kurul toplantılarının on-line yapılması ve bu toplantılarda on-line oy kullanılması olanaklı hale getirilmiştir.

Taslağın 1. bendinde belirtilen amacın sağlanabilmesi için;

1- Şirket sözleşmesi ve esas sözleşmede elektronik ortamda ortaklar kuruluna ve genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme fiziki katılımın öneride bulunmanın ve oy vermenin bütün sonuçlarını doğuracağına bulunması,

2- Elektronik ortamda oy kullanılabilmesi için, şirketin bu amaca uygun bir web sitesine sahip bulunulması,

3- Elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin bir teknik raporla kanıtlanıp bu raporun tescil ve ilân edilmiş olması ve oy kullananların kimliklerinin saklanması sağlanmış olması,

4- Sermaye şirketlerinde esas sözleşme ve şirket sözleşmesi gereği şirket yönetimi, elektronik yolla oy kullanmanın bütün şartlarını gerçekleştirilmesi ve ortaklara gerekli bütün araçları sağlanması,

5- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca bu madde bağlamında hazırlanacak olan yönetmelikte belirtilen elektronik oyun gerçek sahibi tarafından kullanılması ve uygulanmasına ilişkin kurallara uyulması,

6- Taslağının 1506. maddesi uyarınca elektronik ortamı kullanmak isteyen ortaklar, pay sahipleri ve yönetim kurulu üyeleri e-posta adreslerini şirkete bildirmeleri, Gerekmektedir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanacak olan yönetmelikte ortaklar kurulu ve genel kurulun on-line olarak gerçekleştirilmesi ve on-line oy kullanılması ilişkin daha detaylı açıklamalar yapılacağını düşünmekteyiz. Taslak madde uyarınca müdürler kurulu ve yönetim kurulu toplantılarında, on-line olarak alınan kararlar güvenli elektronik imza ile imzalanabilecekleri gibi daha sonra fiziki imzayla da kayıt altına alınabilecektir. On-line olarak yapılacak genel kurul toplantıları, bu toplantılarda yapılan öneriler ve oy vermenin hukuksal sonuçları fiziki katılım, öneride bulunma ve oy vermenin bütün sonuçlarını aynen korumaktadır.

A.Ş'lerde genel kurula elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve on-line oy vermeye ilişkin olarak T.T.K Taslağının 1505. maddesinin 2. fıkrasında düzenleme yapılmıştır. Buna göre; Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılımın ve oy vermenin bütün hukukî sonuçlarını doğurmaktadır. Ayrıca A.Ş'lerde genel kurulun on-line yapılması ve on-line oy vermeye ilişkin esaslar Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak bir tüzük ile düzenlenecektir. Anonim şirketler tüzükte yer alan genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün bir örneği aynen esas sözleşmelerine aktaracak ve bu hükümde değişiklik yapamayacaklardır. Söz konusu tüzükte ayrıca verilen oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile 407 nci maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen komiserlerin bu hususa ilişkin yetkileri yer alacaktır. İlgili fıkrada Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak olan tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte pay senetleri borsaya kota edilmiş şirketlerde de genel kurullara elektronik ortamda katılma ve elektronik oy kullanma sisteminin uygulanması zorunlu hale geleceği belirtilmektedir. Böylece pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketlerin hisselerini elinde bulunduran küçük yatırımcıların genel kurullara olan katılımın artması ve halka açık anonim şirketlerin daha şeffaf bir şekilde yönetilmesi kısmen de olsa sağlanmış olacaktır. Ayrıca yönetim kurulu toplantılarının on-line olarak yapılmasının yabancı sermayeli şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin bir kısmının yurtdışında yerleşik yabancılardan oluşması nedeniyle bu toplantıların fizikî olarak yapılması güçlüğü ortadan kaldıracaktır. Genel kurullara elektronik ortamda katılma ve elektronik oy kullanmaya ilişkin esaslar A.Ş'lerde Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir tüzüğe göre belirlenecekken diğer şirketlerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanacak olan yönetmeliğe göre belirlene-

cektir. Dolayısıyla A.Ş'lerde genel kurullara elektronik ortamda katılma ve elektronik oy kullanmaya ilişkin esasların değiştirilmesi diğer şirketlere oranla daha zor olacaktır.

V-Elektronik Mektup (e-Mektup) ile Yapılacak İşlemler

Günümüzde İnternet ve elektronik mektup (e-Mektup) hem iş hem de sosyal yaşamında ve şirketler arası iletişimde önemli bir rol oynamaya başlamıştır. T.T.K Taslağında elektronik postanın da diğer iletişim araçları gibi ticari hayatta kullanılmasının sağlanması amacıyla sınırlı da olsa bazı yasal düzenlemeler yapılmıştır. Böylece ticari hayatın hızlı ve en az maliyetli şekilde işleminin hukuki dayanakları oluşturulmuştur.

Taslağın aşağıda belirteceğimiz maddelerindeki bildirimlerin geleneksel bildirim araçları yanı sıra elektronik posta ile de gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir. Bu maddelerden yüklemenin hiç yapılmaması başlığı altında düzenlenen taslağın 1159. maddesi, Kırkambar Sözleşmesi başlığı altında düzenlenen taslağın 1163. maddesi, Konşimento sözleşmesi başlığı altında düzenlenen taslağın 1228. maddesi, Yabancı sicile kayıtlı gemilerin satışı başlığı altında düzenlenen taslağın 1362. maddesi ve Feshi ihbar başlığı altında düzenlenen taslağın 1224. maddesinde bazı bildirimlerin **elektronik mektup** ile yapılabileceği düzenlenmektedir. Bu düzenlemeler aşağıdaki gibidir;

Taslağın 1158-1162 maddeleri arasında Navlun (Denizde Eşya Taşıma) Sözleşmesine ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Taslağın yüklemenin hiç yapılmaması başlığı altında düzenlenen 1159. maddesinde ise "Yükleme süresinin sonunda 1152 nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca gemi bekleme sahasında beklemekte bulunuyorsa veya yükleme başlamış değilse, taşıyan, 1158 inci maddede öngörülen hakları kullanmak üzere taşıtana faks mesajı, **elektronik mektup** veya benzeri teknik araçlarla da mümkün olmak üzere yazılı ihtarda bulunabilir..." denilmektedir. İlgili maddeye göre taşıyan 1158. maddedeki haklarını kullanmak üzere taşıtana **elektronik mektup** ile yazılı ihtarda bulunabilecektir.

Taslağın 1163. maddesinde Kırkambar Sözleşmesine ilişkin hüküm düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin 3. fıkrasında, "Taşıyanın, geciken taşıtandan navlun isteyebilmesi için bunu yola çıkmadan önce taşıtana faks mesajı, **elektronik mektup** veya benzeri teknik araçlarla da mümkün olmak üzere yazılı şekilde bildirmesi gerekir; aksi halde talep hakkını kaybeder." denilmektedir. Söz konusu Kırkambar Sözleşmesine göre taşıyanın navlun ödemesini sağlamak ve bu konuda hak talep edebilmesi için taşıtana faks mesajı, elektronik mektup veya benzeri teknik araçlarla da mümkün olmak üzere yazılı şekilde bildirmesi gerekir.

Taslağın 1228. maddesinde konşimento sözleşmesine ilişkin hüküm düzenlenmiştir. "Konşimento, bir taşıma sözleşmesinin yapıldığını ispatlayan, eşyanın taşıyan, tarafından teslim alındığını veya gemiye yüklendiğini gösteren öyle bir senettir ki, taşıyan eşyayı, ancak bu senedin ibrazı karşılığında teslimle yükümlüdür." olarak tanımlanmıştır. Düzenledikleri ülke kanunlarının cevaz verdiği ölçüde, konşimentoda yer alacak kayıtlar, el yazısı ile, telgraf, teleks, faks veya **elektronik diğer araçlarla** gönderilebilir veya elektronik ortamda saklanabilir. Dolayısıyla konşimentoda yer alacak kayıtlar **elektronik mektup** ile gönderilebilecektir.

Taslağın 1224. maddesi ile feshi ihbarın yazılı olarak yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Söz konusu yazılı metin , faks mesajı, **elektronik mektup** veya benzeri teknik araçlarla da mümkün olmak üzere yazılı olarak yapılacak açıklanmıştır.

Taslağın 1362. maddesinde yabancı sicile kayıtlı gemilerin satışı için hazırlıklara ilişkin hükümler düzenlenmektedir. Yabancı bir sicile kayıtlı geminin satışı talep edildiğinde, icra müdürü, o devletin konsolosluğuna bu hususu bildirir ve mükellefiyetler listesinin hazırlanmasını teminen geminin sicil kaydını ister. Alacaklı dahi, sicil kaydının tasdikli bir suretini icra dairesine ibraz edebilir. Bu durumda, hangi kayıt önce gelirse, liste o kayda göre hazırlanır. İcra müdürü, İcra ve İflas Kanununun 126 ncı maddesi uyarınca yapılacak ilânı, geminin kayıtlı olduğu sicil Devletinde, gemi sicilini tutmakla yükümlü olan makama, tescil edilmiş akdî rehin alacaklılarına, icra dairesine bildirilmiş olmaları kaydıyla kanuni rehin alacaklılarına, geminin sicile kayıtlı malikine iletilmesini temin eder. Söz konusu yazılı iletim, iadeli taahhütlü mektup ile veya bildirim muhataba ulaştığını teyid eden **elektronik iletişim araçlarıyla (yani elektronik mektup)** veya başkaca uygun bir yoldan yapılabilecektir.

VI-Elektronik Ortamda Yapılacak Diğer İşlemler

a-Defter ve Belgelerin Elektronik Ortamda Tutulması:

Teknolojinin hızlı gelişmesi ve ticaret hayatındaki işlem hacminin artması nedeniyle tacirlerin tutmak zorunda oldukları defter kayıtları ve belgelerin elektronik ortamda da tutulabilmelerini sağlamak amacıyla T.T.K Taslağının 64 ve 65. maddelerinde bu yönde düzenlenmelerde bulunulmuştur. Taslağın 64. maddesine göre, Tacir, işletmesiyle ilgili olarak gönderilen **her türlü belgenin** bir kopyasını (fotokopi, karbonlu kopya, mikrofiş, bilgisayar kaydı gibi) yazılı, görsel veya **elektronik ortamda** saklamakla yükümlü tutulmaktadır. Tacirin tutmak zorunda olduğu ticarî defterlerin tümü, açılış ve kapanışlarında noter tarafından onaylanmak zorundadır. Defterler Türkiye Muhasebe Standartlarına göre **elektronik ortamda** tutulabilecektir. Ancak **elektronik ortamda** veya dosyalama suretiyle tutulan defterlerin açılış ve kapanış onaylarının nasıl yapılacağı Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir tebliğle belirlenecektir.

T.T.K Taslağının 65. maddesinin 4. fıkrasında, defterler ve gerekli diğer kayıtlar, olgu ve işlemleri saptayan belgelerin dosyalanması şeklinde veya veri taşıyıcıları aracılığıyla genel kabul gören muhasebe ilkelerine uygun tutulabilecektir. Defterlerin ve gerekli diğer kayıtların **elektronik ortamda tutulması** durumunda, bilgilerin saklanma süresince bunlara ulaşılmasının ve bu süre zarfında bunların her zaman kolaylıkla okunmasının temin edilmiş olması şarttır. Bilindiği üzere defter ve belgelerin saklama süresi yeni T.T.K taslağının 82. maddesi uyarınca on yıl olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle **elektronik ortamda tutulan** defter ve belgelere ilişkin elektronik kayıtların 10 yıl süre ile saklanması gerekmektedir.

V.U.K'nun mükerrer 242. maddesinin 2. fıkrasında defter kayıtlarının **elektronik ortamda tutulması** ve her türlü belgenin bir kopyasının **elektronik ortamda tutulması** ile paralel olarak T.T.K Taslağının 64 ve 65. maddelerinde düzenlemede bulunulmuştur. V.U.K'nun mükerrer 242. maddesinde, Maliye Bakanlığı; elektronik defter, belge ve kayıtların oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafaza ve ibrazı ile defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulması ve düzenlenmesi uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye, elektronik ortamda tutulmasına ve

düzenlenmesine izin verilen defter ve belgelerde yer alması gereken bilgileri internet de dahil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında Maliye Bakanlığına veya belirleyeceği gerçek veya tüzel kişilere aktarma zorunluluğu getirmeye, bilgi aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bu Kanun kapsamına giren işlemlerde elektronik imza kullanım usul ve esaslarını düzenlemeye ve denetlemeye yetkili kılınmıştır.

b-Ticaret Sicil Kayıtlarının Elektronik Ortamda Tutulması:

T.T.K Taslağının 24. maddesi ile ticaret sicilinin, ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları veya sanayi odaları tarafından tutulacağı, Oda bulunmayan ya da yeterli örgütlenmesi olmayan odaların bulunduğu yerlerde ise ticaret sicili, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenecek bir oda tarafından tutulacağı belirtilmiştir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde Ticaret sicilinde tescil ve ilâna tâbi kayıtların düzenli olarak depolandığı ve **elektronik ortamda sunulabilen bir bilgi bankası** kurulması öngörülmektedir.

Ticaret sicili memurluğunun kurulmasında aranacak şartlar ile odalar arasında sicil işlemleri konusunda gerekli işbirliğinin sağlanmasına ilişkin esaslar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenecektir. Yapılan bu düzenleme ile tüm Türkiye'deki ticaret sicil kayıtlarına ilişkin bilgiler tek bir merkezde tutulması sağlanmakta ve gerekli olunması halinde de bu kayıtlara yine ülkenin her şehriden ulaşılması imkanı getirilmektedir.

c- Web Sitesinde Gösterilmesi Gereken Husular:

Tacir tarafından yapılan işlemlerin bir kısmının tacirin web sitesinde gösterilmesi zorunluluğu ile ilgili olarak T.T.K Taslağında düzenlemeler yapılmıştır. Bu zorunlulukların büyük kısmı A.Ş'ler için getirilmiş bulunmaktadır. Örneğin;

- A.Ş'lerde kuruluş ile ilgili T.T.K Taslağının 353. maddesinde yapılan düzenlemeye göre, fesih davasının açıldığı ve verilen mahkeme kararı, mahkemenin bildirim üzerine, derhal ve resen ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilân olunacaktır. Ayrıca, yönetim kurulu, tescil ve ilânı yapılan hususu, tatmin edici tiraja sahip gazetelerde ilân etmek ve web sitesine de koymak zorundadır.

- A.Ş'lerde yönetim kurulu üyelerinin sayısı ve nitelikleri ile ilgili olan T.T.K Taslağının 359. maddesinde yapılan düzenlemeye göre, bir tüzel kişinin yönetim kuruluna üye seçilmesi halinde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen sadece bir gerçek kişinin de tescil ve ilân olunması ve ayrıca bu durumun şirketin web sitesinde tescil ve ilânın yayımlanması gerekmektedir.

- A.Ş'lerin finansal tablolarının yıllık denetimi ile ilgili T.T.K Taslağının 399. maddesinde yapılan düzenlemeye göre, şirketin genel kurulunca seçilen denetçinin, faaliyet yılı bitmeden seçilmesinin şart olduğu, denetçi seçimden sonra yönetim kurulunun gecikmeksizin denetleme görevini denetçiye verdiğini Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilân etmesi ve bunuda şirketin web sitesinde yayımlaması gerekmektedir.

- A.Ş'lerde genel kurulun toplantıya çağrı şekli ile ilgili T.T.K Taslağının 414. maddesinde yapılan düzenlemeye göre, genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin web sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilânla çağrılacağı ve bu çağrının ilân ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılması gerektiği belirtilmiştir.

- A.Ş'lerde esas sermayenin değiştirilmesi-esas sermayenin azaltılması-alacaklılara çağrı ile ilgili T.T.K Taslağının 474. maddesinde yapılan düzenlemeye göre, genel kurul esas sermayenin azaltılmasına karar verdiği takdirde, yönetim kurulu, bu kararı şirketin web sitesine koyduktan başka, 37 nci maddede anılan gazetede ve aynı zamanda esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde üç defa ilân etmek zorundadır. İlânda alacaklılara Türkiye Ticaret Sicili Gazetesindeki üçüncü ilândan itibaren iki ay içinde, alacaklarını beyan ederek bunların ödenmesini veya güvence altına alınmasını isteyebileceklerini bildirir.

- A.Ş'lerde Tasfiye işleri-Alacaklıların çağrılması ve korunması ile ilgili T.T.K Taslağının 541. maddesinde yapılan düzenlemede, alacaklı oldukları şirket defterlerinden veya diğer belgelerden anlaşılan ve yerleşim yerleri bilinen kişiler taahhütlü mektupla, diğer alacaklılar Türk Ticaret Sicili Gazetesinde ve şirketin web sitesinde ve aynı zamanda esas sözleşmede öngörülen şekilde, birer hafta arayla üç defa ilân suretiyle şirketin sona ermiş bulunduğu konusunda bilgilendirilirler ve alacaklarını tasfiye memurlarına bildirmeye çağrılırlar denilmektedir.

Bu konuda A.Ş'ler gibi diğer şirketleri de ilgilendiren düzenlemeler aşağıdaki gibidir;

- Birleşme hükümlerinden biri olan T.T.K Taslağının 149. maddesinde birleşmeye katılan ortaklıklardan her birinin birleşme sözleşmesini, birleşme raporunu, denetleme raporunu ve son üç yılın yıl sonu finansal tablolarıyla yıllık faaliyet raporlarını, gereğinde ara bilançolarını sermaye şirketlerinin web sitelerinde de yayınlanması zorunlu tutulmuştur. Yine birleşmeye katılan ortaklıklardan her biri web sitelerine konulan ilânda inceleme yapma hakkına işaret etmek zorundadırlar. Birleşmeye katılan her ortaklık, yukarıda anılan belgelerin nereye tevdi edildiklerini ve nerelerde incelemeye hazır tutulduklarını, tevdiden en az üç iş günü öncesinden sermaye şirketlerinin web sitelerinde ilân etmek zorundadırlar.

- T.T.K Taslağının 174. maddesinde "bölünmede alacaklıların korunması;Çağrı" başlığı altında yapılan düzenlemeye göre, bölünmeye katılan ortaklıkların alacaklıları web sitesine konulacak ilânla alacaklarını bildirerek güvence verilmesi için talepte bulunmaya çağrılacağı belirtilmiştir.

VII-Sonuç

Elli yılı aşkın süredir yürürlükte olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun, çağın bilimsel, teknolojik ve ticari gelişmelerine paralel olarak yenilenmesi ihtiyacı ve Avrupa Birliği müktesebatına uyumlu hâle getirilmesi çalışmaları çerçevesinde hazırlanan T.T.K Kanun Taslağı'nda, elektronik işlemlere ilişkin yeni düzenlemeler yapılmış bulunmaktadır. Söz konusu taslağın yasalması ile elektronik işlemlere ilişkin düzenlemelerin ticari hayatın işleyişini bir nebze olsun kolaylaştıracağını umut etmekteyiz